

3.2. Kompetence.

Ifølge retsplejelovens § 797 kan ransagning som hovedregel kun finde sted efter forudgående retskendelse. Politiet kan dog foretage ransagning uden retskendelse i visse særlige tilfælde (samtykke og ransagning i lokaler, der er tilgængelige for alle og enhver, eller som er undergivet politiets særlige tilsyn), samt hvis øjemedet med ransagningen ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes ("periculum in mora"). Undtagelserne fra hovedreglens krav om retskendelse er udformet på en meget kompliceret måde, idet de er kombineret både med et forhøjet indikationskrav og med et forhøjet kriminalitetskrav. Dette gør reglerne noget uoverskuelige, hvilket er uheldigt, navnlig i en "periculum in **mora**"-situation.

Udvalget foreslår, jf. lovudkastets S 796, at kompetencen til at træffe bestemmelse om ransagning hos en mistænkt - i lighed med gældende ret - henlægges til retten for så vidt angår de mest byrdefulde former for ransagning ("kategori 1", jf. side 51). Dette skal altså gælde de ransagninger, der er omfattet af grundlovens S 72 (bolig og andre husrum, dokumenter, papirer og lignende) og de ransagninger, der må ligestilles hermed (indholdet af aflåste genstande).

Et flertal af udvalgets medlemmer (Dalgas Rasmussen, Heselbjerg, Hjorth, Kirk-Sørensen og Finn Larsen) finder det ubetænkeligt at tillægge politiet kompetence til at træffe beslutning om de mindre byrdefulde arter af ransagning ("kategori 2", jf. side 51). I forhold til de gældende regler indebærer dette en udvidelse af politiets kompetence til at træffe beslutning om ransagning. Flertallet finder det ønskeligt, at retssystemet ikke belastes med krav om domstolsforelæggelse af mindre betydningsfulde spørgsmål, og mener, at de omhandlede indgreb er af så ringe intensitet, at rettens kendelse om ransagning i disse tilfælde er unødvendig.

Flertallet lægger tillige vægt på, at udvalget i betænk-

ning 1104/1987 har foreslået kompetencen til at træffe bestemmelse om legemsbesigtigelse og visse legemsundersøgelser henlagt til politiet. Dette gælder således udtagning af blodprøver og besigtigelser af legemet, der kræver afklædning, ligesom det gælder visitation af det tøj, som en person er iført. Det vil harmonere dårligt hermed, hvis man kræver retskendelse for at ransage en uaflåst taske, som sigtede medbringer. (En aflåst taske er omfattet af "kategori 1", og ransagning heraf vil altså også efter flertallets forslag kræve retskendelse).

Endelig lægger flertallet vægt på, at der i retsplejelovens § 746, stk. 1, er hjemmel til at indbringe eventuelle tvister om en ransagning for retten. I de sjældne tilfælde, hvor nogen føler et særligt behov for at få en retlig afgørelse, er der altså mulighed herfor.

Et mindretal (Ove Hansen og Merethe Stagetorn) kan ikke anbefale, at kompetencen til at træffe beslutning om ransagning i disse situationer ("kategori 2") henlægges til politiet. Disse medlemmer finder, at den hidtil fulgte praksis fungerer så tilfredsstillende, at det vil være betænkeligt at flytte kompetencen til politiet. Derudover må den omstændighed, at politiet i tilfælde af "periculum in raora" efterfølgende skal forelægge indgrebet for retten til godkendelse, antages at medføre en vis begrænsning i anvendelsen af sådanne indgreb, og det findes derfor betænkeligt at mindske domstolskontrollen med de enkelte **indgreb**.

Mindretallet finder i øvrigt, at ransagning kan være et mere intensivt indgreb end legemsbesigtigelse. Det af flertallet ovenfor nævnte eksempel om ransagning af en uaflåst taske må anses for mere byrdefuldt end visitation af tøj m.v., idet der ofte i en taske findes personlige papirer og effekter, der ikke vedkommer andre.

Udvalget er enig om, at kompetencereglen i de situationer, hvor retten har kompetencen til at træffe bestemmelse om ransagning, bør suppleres med en adgang for politiet til

at træffe en foreløbig bestemmelse herom, hvis undersøgelsens øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes ("periculum in mora"). Denne adgang for politiet bør være generel og ikke knyttet til særlige indikations- eller kriminalitetskrav.

Derimod bør det, hvor politiet har truffet bestemmelse om ransagning i en "periculum in mora"-situation, i loven foreskrives, at politiet snarest muligt og senest inden 24 timer skal forelægge sagen for retten, der ved kendelse afgør, om indgrebet kan godkendes. En sådan forelæggelsesregel, der svarer til bestemmelsen i retsplejelovens § 783, stk. 3, 2. og 3. pkt., om indgreb i meddelelseshemmeligheden og til den af udvalget i betænkning 1104/1987 om legemsindgreb foreslåede tilsvarende forelæggelsesregel, indebærer på to punkter en stramning i forhold til den gældende regel i retsplejelovens § 797, stk. 3, om ransagning. For det første foreskriver den gældende regel kun, at der skal indgives en "beretning" til retten, men ikke at retten skal afsige kendelse om, hvorvidt ransagningen kan godkendes. For det andet skal beretning efter den gældende regel kun indgives, hvis ransagningen er iværksat mod en mistænkt, imod hvem forfølgning ikke tidligere var begyndt. Efter udvalgets forslag skal sagen i alle tilfælde forelægges retten til afgørelse.

Udvalget har - ligesom i betænkning 1104/1987 om legemsindgreb, side 57 - ikke fundet det nødvendigt at foreslå en særlig indberetningspligt, hvis et indgreb ikke godkendes. Den i retsplejelovens § 783, stk. 3, sidste pkt., om indgreb i meddelelseshemmeligheden foreskrevne indberetning til Justitsministeriet har sammenhæng med det særlige behov for at føre kontrol med disse hemmelige indgreb.

Om den særlige kompetenceregulering, hvis den mistænkte meddeler samtykke til indgrebet, henvises til afsnit 3.4. Om lokaliteter, der er tilgængelige for alle og enhver, eller som står under politiets særlige tilsyn henvises til henholdsvis kapitel 2.3.1. og kapitel 5.8.2.